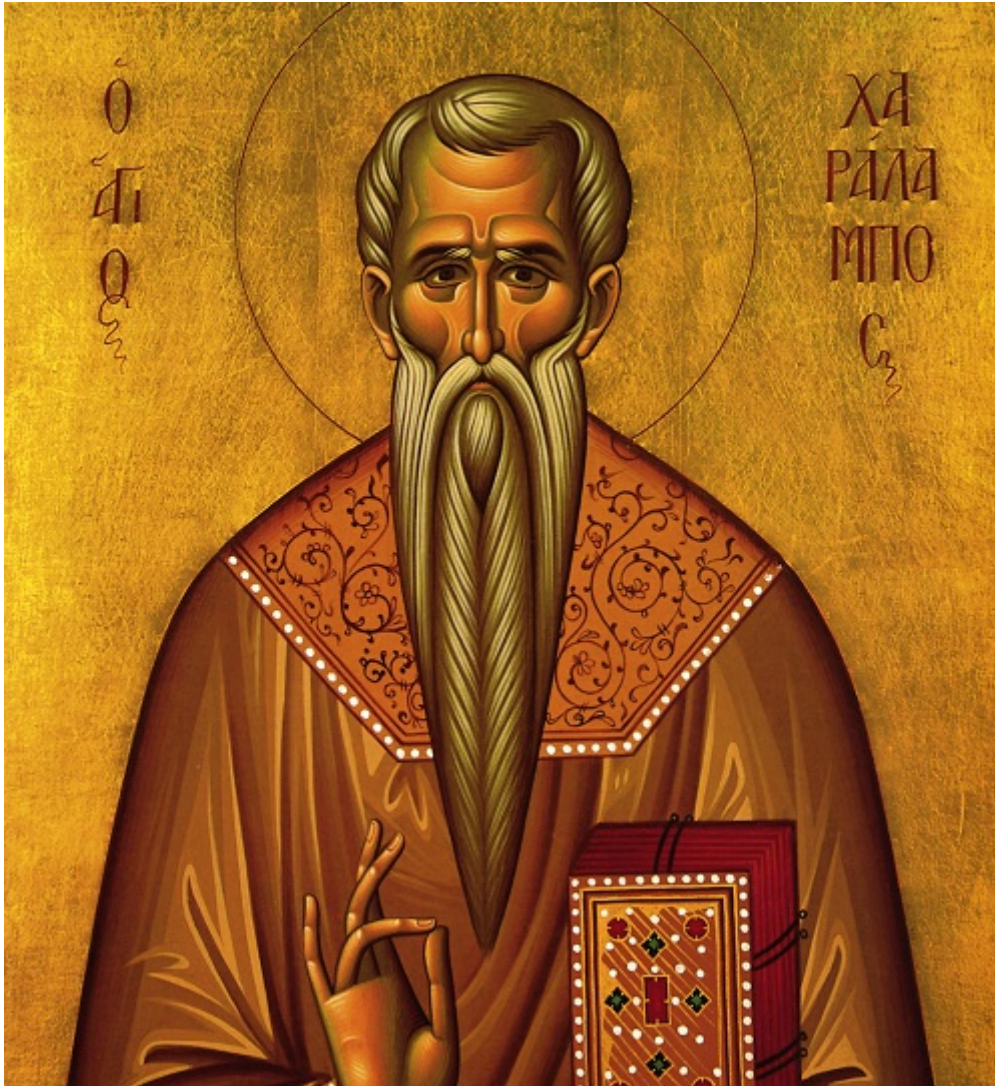

Εγκωμιαστικός λόγος εις τον Άγιον Ιερομάρτυρα Χαραλάμπε τον θαυματουργόν (Δρ Χαραλάμπεης Μ. Μπούσιας, Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας)

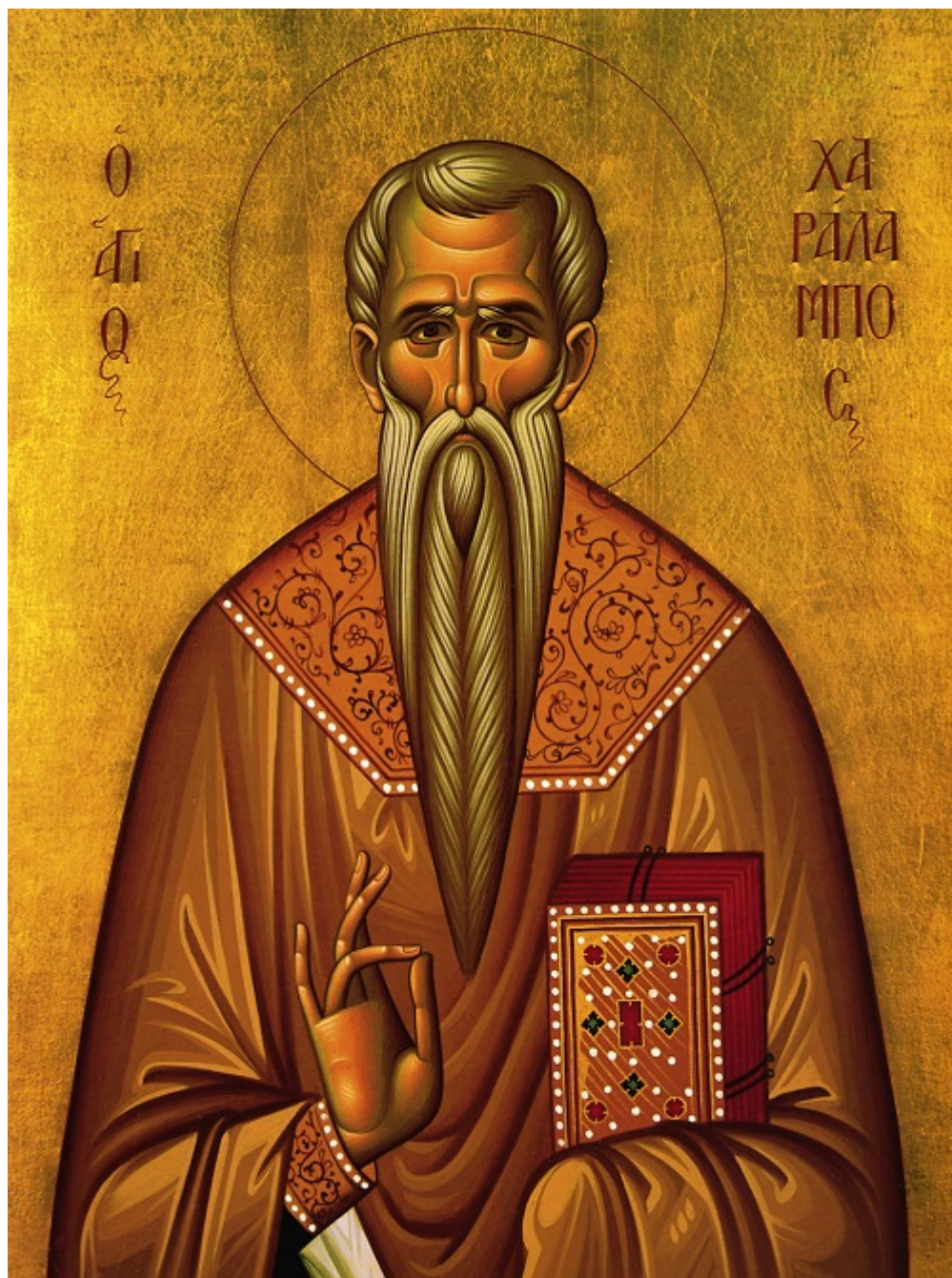
/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Οι ανά τους αιώνας Άγιοι της Εκκλησίας μας, οι Δίκαιοι, οι Απόστολοι, οι Μάρτυρες και οι Όσιοι αποτελούν τους πολυτίμους μαργαρίτας της πίστεως, τα ευωδέστατα ρόδα μεταφυτευθέντα Θεία Χάριτι εις τους ουρανίους λειμώνας. Οι Άγιοί μας, αι πνευματοκίνητοι γραφίδες, τα μυρίπνοα άνθη της προσευχής και της νήψεως, οι σοφολογιώτατοι Πατέρες και διδάσκαλοι του χριστεπωνύμου πληρώματος, τα ταμεία της Χάριτος του Παρακλήτου Πνεύματος, οι απλανέστατοι

φωστήρες και οι παμφαέστατοι οδοδείκτες των λαών προς τα ουράνια σκηνώματα, οι αριστείς του σταδίου και καλλίνικοι μάρτυρες και οι σοφολογιώτατοι κήρυκες του Ευαγγελίου της αγάπης, εβίωσαν ως επίγειοι Άγγελοι και ως ουράνιοι άνθρωποι και ήθλησαν θεία συνεργεία διά την αγάπην του Εσταυρωμένου και Αναστημένου Ιησού. Και η πίστις και η άθλησις αποτελούν δώρα του Θεού, διότι αυτός ρυθμίζει την ζωήν όλων μας, και ο Απόστολος Παύλος λέγει ότι, «Ἡμῖν εχαρίσθη ου μόνον το εις αυτόν πιστεύειν, αλλά και το υπέρ αυτού πάσχειν»[1].

Οι Άγιοι αποτελούν υπέροχα παραδείγματα προς μίμησιν από τους ανθρώπους, αυτούς που θέλουν να ζούν μετά συνεπείας ηθικής και πίστεως και, αφού κατορθώσουν να ανεβούν την κλίμακα των αρετών, να γίνουν κληρονόμοι της ητοιμασμένης «Βασιλείας από καταβολής κόσμου»[2]. Δι' αυτό και οι Άγιοι προβάλλονται ως εικόνες, εν τινι τρόπω, αυτών που θέλουν «σωφρόνως και δικαίως και ευσεβώς ζην»[3], διά διαθήρμανσιν ψυχών προς μίμησιν των κατορθωμάτων των.

Παροτρύνων τον λαόν δι' ανάγνωσιν και διήγησιν του βίου των Οσίων ανδρών ο σοφός Σειραχίδης λέγει· «Μη παρίδης διήγημα σοφών» και «μη αστόχει διηγήματος γέροντος»[4]. Αλλά την ωφέλειαν και τη χάριν εκ της διηγήσεως του βίου των Αγίων επισημαίνει και ο θεοειδέστατος Γρηγόριος ο Θεολόγος λέγων· «Το μεμνήσθαι αγίου ανδρός αγιασμός και μέγιστον εις παράκλησιν αρετής ο λόγος»[5].

Η πνευματική αναφορά και η τιμή της μνήμης των Αγίων ευφραίνει τας ψυχάς των ακροατών, οι οποίοι οικοδομούνται, παρηγορούνται και καρπούνται μεγάλην ωφέλειαν και διά της εντρυφήσεώς των εις την θεοφιλή πολιτείαν των αγωνιστών αυτών της πίστεως αισθάνονται ψυχικήν αγαλλίασιν άρρητον, καθώς διαγορεύει

και ο σοφός Σολομών· «Εγκωμιαζομένου δικαίου ευφρανθήσονται λαοί· αθανασία γαρ εστίν η μνήμη αυτού»[6]. Αλλά μήπως η τιμή και ο έπαινος και ο εγκωμιασμός των Αγίων δεν μεταβαίνει και προς αυτόν τον ίδιο τον Κύριον και Θεόν μας, «παρ' Ου πάσα δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον»[7] έρχεται εις όλους μας, οι οποίοι πιστεύομεν εις Αυτόν; Ο Θεολόγος πάλι Γρηγόριος πλέκων εγκώμιον διά πνευματικών ανθέων εις τον νοητόν αστέρα της Αλεξανδρείας και ενθεώτατον Πατριάρχην Αθανάσιον αναφωνεί· «Αθανάσιον επαινών αρετήν επαινέσομαι, αρετήν δε επαινών Θεόν επαινέσομαι».

Μαρτυρία πίστεως, μάρτυρες

Η Εκκλησία πολεμουμένη νικά και θριαμβεύει και καταδεικνύει ότι είναι θεοίδρυτος οργανισμός και ουχί ίδρυμα ανθρώπινον. Είναι οργανισμός έχων απαρχήν και κεφαλήν τον ίδιο τον Θεάνθρωπον Ιησούν, ο οποίος παραμένει ο αυτός «χθες και σήμερον και εις τους αιώνας»[8].

Ο θρίαμβος και η δόξα της Εκκλησίας του Χριστού ανέκαθεν υπήρξαν οι διωγμοί και τα μαρτύρια. Εις τας κατακόμβας και εις τα Κολοσσαία η Εκκλησία ήγειρε τρόπαια νίκης και έκτισε τους ιερούς βωμούς, επάνω εις τους οποίους ανά τους αιώνας «μελίζεται και διαμελίζεται ο μελιζόμενος και μη διαιρούμενος, ο πάντοτε εσθιόμενος και μηδέποτε δαπανώμενος, αλλά τους μετέχοντας αγιάζων», Αμνός του Θεού «ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου».

Τους πολέμους και τας διώξεις τας οποίας υπέστη η Εκκλησία του Χριστού εις τους αιώνας αδυνατεί κανείς να απариθμήσει, αφού αυτή εδέχετο και δέχεται άχρι τούδε τα ιοβόλα βέλη των ορατών και αοράτων εχθρών, αυτών που ζητούν να την κατασπαράξουν, να την εξαφανίσουν. Λαμβάνων εκάστοτε διαφορετικές μορφάς ο μισόκαλος επιτίθεται, «ως λέων ωρυόμενος ζητών τίνα καταπίει»[9], αλλά δεν γνωρίζει ο ταλαίπωρος ότι πάντοτε ο Χριστός νικά, ο Χριστός θριαμβεύει, αφού είναι ο νικητής του θανάτου, «το φως του κόσμου»[10], «η ζωή και η ανάστασις»[11], «η οδός», και η μόνη «αλήθεια»[12].

Εχθροί του Χριστιανισμού υπήρξαν ανέκαθεν οι σκοταδισταί, οι ειδωλολάτραι, οι υλισταί, οι άνθρωποι του εφημέρου ησυχασμού, οι διαστεβλωταί της αληθείας, οι «δοκούντες άρχειν των εθνών»[13], οι κοντόφθαλμοι, οι οποίοι νομίζουν ότι η ζωή τερματίζεται εις τον τάφον και η επέκεινα του τάφου δεν υπάρχει ή δεν τους ενδιαφέρει, οι άνθρωποι του χρήματος, των συμποσίων, αυτών που προβάλλουν ως έμβλημά τους την αποστροφήν του Αποστόλου Παύλου εις την ρήσιν: «φάγωμεν, πίωμεν, αύριον γαρ αποθνήσκομεν»[14]. Πολεμάται η Εκκλησία εκ των ανθρώπων της εωσφορικής αυτοπροβολής, της ακράτου ευμαρείας, του ευκόλου πλουτισμού, των ανέσεων, του διαπεφημισμένου ανθρωπισμού και του δήθεν ενδιαφέροντος διά

μακρινούς λαούς, ενώ παραβλέπεται ο πλησίον μας, τον οποίον εγκαταλείπομεν εις τα πάμπολλα προβλήματα του και παραμένομεν αδρανείς εις τας εκκλησίες του.

Αυτόν ο οποίος στρέφει τα όμματά του επάνω μας και μετά θλίψεως και πόνου επαναλαμβάνει την ρήσιν του παραλύτου της Βηθεσδά, «Ἄνθρωπον ουκ έχω»[15]. Πολεμάται η Εκκλησία εκ του τρόπου ζωής των ανθρώπων, επιβαλλομένου έξωθεν, εκ των εκκοφαντικών μουσικών ακουσμάτων, εκ των εμπορών ναρκωτικών, εκ του διαδικτύου, αποτελούντος την αχίλλειον πτέρναν του πολιτισμού, εκ της οποίας εισάγεται εις το σώμα της Εκκλησίας ο θάνατος, εις τα χλιαρά μέλη της, αυτά που ελησμόνησαν την εντολήν του Αποστόλου των εθνών, «στήκετε και κρατείτε τας παραδόσεις»[16]. Πολεμάται «Εκκλησία, αλλ' ανθίσταται και σαλπίζει τον παιάνα της νίκης, αυτής την οποίαν επιφέρει ο αγωνιζόμενος πιστός διά της χάριτος του νικοποιού Ιησού, καθώς μας βεβαιώνει και ο Σοφός Σειραχίδης λέγων: «Έως θανάτου αγώνισαι περί της αληθείας και Κύριος ο Θεός πολεμήσει υπέρ Σού»[17].

[page_end]

[1] Φιλιπ. α' 26

[2] Ματθ. κε' 34.

[3] Τιτ. β' 12.

[4] Σοφ. Σειρ. η' 9.

[5] Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος εις Ἅγιον Κυπριανόν.

[6] Σοφ. Σολ. δ' 14.

[7] Ιακ. α' 17.

[8] Εβρ. ιγ' 8

[9] Α' Πέτρ. ε' 8

[10] Ματθ. ε' 14

[11] Ιωάν. ια' 25

[12] Ιωάν. ιδ' 6

[13] Μαρκ. ι' 42

[14] Α' Κορ. ιε' 32

[15] Ιωάν. ε' 7

[16] Β' Θεσ. β' 15

[17] Σοφ. Σειρ. δ' 28

Οι Ἅγιοι Μάρτυρες είναι οι υπογράψαντες την μαρτυρίαν της πίστεως και της προσωπικής των αγάπης προς τον Χριστόν μας με το ίδιο αίμα. Αποτελούν το πλέον επίλεκτον σώμα της Εκκλησίας, θεμελιωθείσης επί του αίματος του Κυρίου μας και κατ' επέκτασιν επί των αιμάτων των Μαρτύρων. Ως χαρακτηριστικόν αναφέρεται η τοποθέτησις εις τα εγκαίνια των Ιερών Ναών επί των Αγίων Τραπεζών τιμίων λειψάνων. Η σημαντικότης της εθελουσίου προσφοράς της ζωής των μαρτύρων εις τον Χριστόν εμφανίζεται εκ του γεγονότος, ότι διά του

μαρτυρίου αποπλύνεται παν αμάρτημα, ενώ ακόμη και εάν ο μάρτυς ήτο αβάπτιστος διά του μαρτυρίου θεωρείται αυτομάτως βεβαπτισμένος και Άγιος.

Αι λέξεις «Μαρτυρία» και «Μαρτύριον» είναι αρρήκτως συνδεδεμένοι. Μαρτυρία είναι η ομολογία και διακήρυξις της αληθείας. Μαρτύριον είναι αι δυσμενείς συνέπειαι των ομολογούντων και κηρυττόντων την αλήθειαν. Επειδή πολλάκις, εκ των πρώτων χριστιανικών χρόνων, οι Μάρτυρες, δηλαδή οι ομολογηταί της πίστεως, εδιώκοντο, υπέμεναν παντοδαπὰ βασάνους και θάνατον διά Χριστόν, διά τούτο και η λέξις «Μάρτυς» κατέληξε να σημαίνει τον διά Χριστόν θανατούμενον.

Οι μάρτυρες της πίστεως είναι εις την συνείδησιν της Εκκλησίας μας το άνθος των ηρώων Της. Έχουν, ως αναφέρει ο ιερός συγγραφεύς του βιβλίου της Αποκαλύψεως, Απόστολος Ιωάννης, την πλέον τιμητικήν θέσιν εις τον ουρανόν ευρισκόμενοι υποκάτω του μεγαλειώδους θρόνου του Κυρίου. Η Εκκλησία μας προτάσσει τους Μάρτυρας, όταν αναφέρεται εις τους Αγίους γνωρίζουσα ότι η μαρτυρία των και η επισφράγις της διά του αίματός των, αποτελεί τον θεμέλιον λίθον της. Ως αναφέρουν οι ιστορικοί και αι πηγαί των ηρωικών εκείνων χρόνων, η θανάτωσις ενός Μάρτυρος μετέστρεφε εις τον χριστιανισμόν πλήθος ειδωλολατρών, οι οποίοι πολλάκις μεταστρέφονταν την ώραν του μαρτυρίου των αθλητών της πίστεως και τους ακολουθούσαν εις το μαρτύριόν των! Μάλιστα υπήρξε εις την αρχαίαν Εκκλησίαν σοβαρόν πρόβλημα, το πρόβλημα πολλών Χριστιανών, οι οποίοι επαρουσιάζοντο εις τας αρχάς αυτοβούλως, χωρίς να έχουν καταγγελθή ότι είναι Χριστιανοί, διά να ομολογήσουν τον Χριστόν και να αξιωθούν να χύσουν το αίμά των δι' Εκείνον!

Ο έχων νεανικόν φρόνημα γηραιός μάρτυς

Πασίγνωστος και λίαν αγαπητός είναι ο Άγιος Χαραλάμπης εις το χριστεπώνυμον πλήρωμα της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας. Είναι ο ταχινός αρωγός, ο έτοιμος αντιλήπτωρ, ο άμισθος ιατρός, ο ανύστακτος φύλαξ όλων, όσοι επικαλούνται το όνομά του και προσφεύγουν εις την παρρησίαν, την οποίαν έχει ενώπιον του Κυρίου.

Ο Άγιος Ιερομάρτυς Χαραλάμπης, έζησεν εις τους χρόνους του αυτοκράτορος Σεπτιμίου Σεβήρου, και ήθλησε, πιθανόν το 198 μ. Χ., εις ηλικίαν 113 ετών.

Ο λάμπων διαρκώς από χαράν, χαράν Χριστού «πεπληρωμένην»[18], Άγιος Χαραλάμπης ήτο λειτουργός των θείων μυστηρίων και ποιμήν των λογικών του Χριστού μας προβάτων εις την Μαγνησίαν της βαρυδαίμονος, ήτοι της πολυπάθου Μικράς Ασίας, της γης των επτά λυχνιών της Αποκαλύψεως και γεννήτορος και τροφού απείρου πλήθους μαρτύρων ανά τους αιώνας. Διδάσκαλος της αρετής και

κήρυξ της ευσεβείας ο Άγιος Χαραλάμης εμεγάλυνεν εμπράκτως το υπέρ παν όνομα του Σωτήρός μας Χριστού και ωδήγει εις νομάς σωτηρίας τους άρνας, τους οποίους τους ενεπιστεύθη ο αρχιποίμην Χριστός. Ικανώτατος πνευματικός πατήρ ο Άγιος Ιερέύς του Θεού του Υψίστου εύρισκε «την πράξιν εις θεωρίας επίβασιν», και διεκρίνετο ως διδάσκαλος πρακτικώτατος, άνθρωπος της προσευχής, της πραότητος, της ταπεινώσεως, της αγάπης της πτωχείας του Ιησού, της φιλεργατικότητας και της επιθυμίας «συν Χριστώ είναι»[19]. Εις τον θυρεόν της καρδιάς του υπήρχε γεγραμμένη η ρήσις: «Εμοί το ζην Χριστός»[20], δηλαδή όλη μου η ζωή είναι αφιερωμένη εις τον Χριστόν. Εις Αυτόν είχε παραδώσει τας κλείς της καρδιάς του. Δι' Αυτόν ανέπνεε, Αυτού το θέλημα επεθύμει να τηρή μετά συνεπείας ως γνήσιος και ευπειθέστατος δούλος.

Ο Σεβήρος κηρύξας διωγμόν εναντίων των Χριστιανών έδωκεν εντολήν εις τον έπαρχον Λουκιανόν, όπως συλλάβη και καταδικάση εις θάνατον τον Άγιον Χαραλάμην. Όταν ο Λουκιανός εζήτησεν από τον Άγιον να αρνηθή τον Χριστόν και να προσκυνήση τα είδωλα, εκείνος του απήντησεν, ότι ο Χριστός είναι ο πραγματικός Θεός, ο επουράνιος Βασιλεύς, ο Ποιητής ουρανού και γης, ο «Σωτήρ πάντων ανθρώπων, μάλιστα δε πιστών»[21]. Αυτός είναι η μόνη «Αλήθεια»[22] και ο δωρεοδότης της αιωνίου ζωής και μακαριότητος, ο καταγράφων ημάς, τους εις αυτόν πιστεύοντας, εις τας δέλτους της ουρανίου βασιλείας Του. Γνωρίζοντες, λοιπόν, την αλήθειαν δεν δυνάμεθα να συμβιβάζόμεθα με το ψεύδος. Όταν ευρίσκεσαι εντός του φωτός δεν δύνασαι να φοβείσαι το σκότος. Φως και σκότος δεν συνυπάρχουν. Ούτως οι θεοί των Ρωμαίων, συνέχισεν ο Άγιος Χαραλάμης δεν έχουν σχέσιν μετά της Αληθείας, μετά του Φωτός, του Χριστού μας. Είναι αναίσθητα είδωλα, ανθρώπιναι επινοήσεις, ψευδείς θεοί, άψυχοι λίθοι. Και έλεγε αυτά μετά παρρησίας και άνευ προπαρασκευής τινος, ενθυμούμενος τους λόγους του Αποστόλου των εθνών: «Μη προμελετάν απολογηθήναι· εγώ γαρ δώσω υμίν στόμα και σοφίαν, η ου δυνήσονται αντειπείν ουδέ αντιστήναι πάντες οι αντικείμενοι υμίν»[23].

Διά της επικλήσεως του ονόματος του Χριστού φεύγουν οι δαίμονες, τα είδωλα καταπίπτουν και αι ανίατοι ασθένειαι θεραπεύονται. Ο πιστεύων εις Αυτόν, κατά τα αδιάψευστα χείλη Του, «καν αποθάνη ζήσεται»[24].

Η εύτολμος απάντησις του Αγίου Χαραλάμπους εξώργισε τον έπαρχον Λουκιανόν και επλήρωσε την καρδίαν αυτού μίσους διά τους Χριστιανούς και εξαιρέτως διά τον πολión μάρτυρα, τον γηραιόν Ιερέα της Μαγνησίας. Δι' εντολής του οι στρατιώται της ασεβείας απεξέδυσαν αυτού τα ιερατικά άμφια και ήρχισαν αφαιρείν δι' οξέων οργάνων όλον το δέρμα του Αγίου, αυτού υπομένοντος το μαρτύριον ως άλλου πάσχοντος. Η έμπονος αυτή βάσανος επήνεγκεν άφατον

ψυχικήν αγαλλίασιν εις τον Άγιον Χαραλάμπη, ο οποίος προσήχετο και εθεώρει προνομιούχον τον εαυτόν του, διότι ηξιώθη της τοιαύτης τιμής του μαρτυρίου, ενθυμούμενος των λόγων του Κυρίου, «Μακάριοί εστε, όταν ονειδίσωσιν ημάς και διώξωσιν ένεκεν εμού»[25]. Υπέμενεν τας αλγηδόνας και ελάμβανε θάρρος αναμιμνησόμενος πάλιν των λόγων του Κυρίου μας, «Όστις ομολογήσει εν εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων καγώ ομολογήσω αυτόν έμπροσθεν του πατρός μου του εν ουρανοίς»[26]. Και όταν ο έπαρχος ορών το αδαμάντινον του χαρακτήρος του Αγίου προσεπάθησε να τον μεταπείση, διά να αποφύγη περαιτέρω κολασμούς, εκείνος παρά το προκεχωρημένον της ηλικίας του μετ' εφηβικής ορμής και τόλμης απήντησε: «Τις ημάς χωρίσει της αγάπης του Χριστού, θλίψις η στενοχωρία η διωγμός η λιμός η κίνδυνος η μάχαιρα;»[27].

[page_end]

[18] Α΄ Ιωάν. α΄ 14

[19] Φιλιπ. α΄ 23

[20] Φιλιπ. α΄ 21

[21] Α΄ Τιμ. δ΄ 10

[22] Ιωάν. ιδ΄ 6

[23] Λουκ. κα΄ 14-15

[24] Ματθ. ε΄ 11

[25] Ματθ. ε΄ 11

[26] Ματθ. ι΄ 32

[27] Ρωμ. η΄ 35

Οι υπηρέται του επάρχου ορώντες το νεανικόν σφρίγος του Ιερομάρτυρος εξίσταντο και διελογίζοντο, τις ούτός εστιν ο άνθρωπος; Διατί χαίρη εν τοις βασάνοις; Πως παραμένει αβλαβής και ούτε ίχνος πόνου ζωγραφίζεται εις το ρυτιδωμένον του πρόσωπον; Μάλιστα δύο εκ των δημίων, οι Πορφύριος και Βάπτος, βλέποντες ανεπηρέαστον τον Άγιον και αλώβητον εκ των βασάνων επίστευσαν εις Χριστόν και παρρησία ομολογήσαντες Αυτόν ως Θεόν και Σωτήρα του κόσμου προθύμως δι' Αυτόν υπέμειναν το δι' εκτομής των κεφαλών αυτών θάνατον.

Θυμωθείς σφόδρα ο έπαρχος Λουκιανός ηθέλησεν ιδίαις χερσί τύψαι τον καλλιμάρτυρα. Αυταί, όμως, ω του παραδόξου θαύματος, απεκόπησαν και παρέμειναν κρεμάμεναι εν τω σώματι αυτού. Ο ηγεμών βλέπων τας κεκομμένας χείρας του Λουκιανού έπτυσε τον Άγιον Χαραλάμπη εις το πρόσωπον και αυτίκα αυτό εστράφη εις τα οπίσω. Πάσα τότε η Μαγνησία καθικέτευσε τον Άγιον, όπως δι' ευχών του θεραπεύση τον ηγεμόνα, όπερ και εγένετο.

Το θαύμα αυτό ορώσαι τρεις γυναίκες παρούσαι εν ταίς βασάνοις του Αγίου Χαραλάμπους ομού μετά πολλών άλλων εκ των κατοίκων της Μαγνησίας επίστευσαν αμέσως εις τον Κύριον Ιησούν. Ο ιαθείς ηγεμών κατόπιν αυτών των θαυμαστών γεγονότων κατέπαυσε τον διωγμόν των Χριστιανών και απηλευθέρωσε τον Άγιον Χαραλάμπη. Εν ταυτώ, όμως απέστειλε και αγγελιοφόρον εις Ρώμην ζητών οδηγίας διά το μέλλον του ομολογητού ιερέως. Η πίστις του ελευθέρου τώρα Αγίου και η ευψυχία του είλκυσαν πολλούς εις Χριστόν, οίτινες εβαπτίσθησαν και ήρχισαν ακολουθείν τοις βήμασιν αυτού διά της «εν Χριστώ» καινής ζωής.

Ο αυτοκράτωρ Σεπτίμιος Σεβήρος εξοργισθείς εκ του αγγέλματος του αγγελιοφόρου της Μαγνησίας διέταξε την μεταφοράν του ιερέως Χαραλάμπους εις Ρώμην μεθ' ήλων εμπηγμένων εις τον νώτον αυτού, αφού πρώτον τον σύρουν εκ της Μαγνησίας εις την Αντιόχειαν. Εις απόστασιν δεκαπέντε σταδίων εσύρετο έφιππος και εμπαιζόμενος, άχρις ου ηκούσθη φωνή εκ του υποζυγίου, ως η παράδοσις διηγείται, λέγουσα ότι ο άνθρωπος αυτός έχει ισχυρόν υποστηρικτήν και σκεπαστήν τον αληθή Θεόν. Τότε φοβηθέντες έλυσαν τα δεσμά του.

Όταν ο Άγιος Χαραλάμπης έφθασεν εις την Ρώμην ο αυτοκράτωρ Σεβήρος διέταξεν, όπως σούλβαις διαπεράσουν εις το στήθός του και διά πυρός παραδώσουν αυτόν εις θάνατον. Και εδώ, όμως, εφάνη η ουρανόθεν βοήθεια, διότι οι δήμιοι απέκαμνον εκ του κόπου και ο Άγιος παρέμενεν αβλαβής. Τότε ο αυτοκράτωρ διέταξεν, όπως οδηγήσουν τον Μάρτυρα ενώπιόν του προς ανάκρισιν. Αποκρινόμενος εις τας ερωτήσεις του αυτοκράτορος ο Άγιος Χαραλάμπης είπεν ότι είναι 113 ετών και ότι πιστεύει εις τον Χριστόν, τον Παντοδύναμον Κύριον. Περιπαικτικώ τω τρόπω τότε ο αυτοκράτωρ ηρώτησε τον Άγιον ει δύναται νεκρούς αναστήναι. Ο Άγιος απήντησεν ότι μόνον ο Κύριος δύναται νεκρούς ανιστάν. Ήνεγκον τότε έμπροσθεν του Αγίου άνδρα υπό δαιμονίου πειραζόμενον έτη τριάκοντα και εξ. Το ακάθαρτον πνεύμα είπεν εις τον Άγιον:

– Δούλος Χριστού ει! Μη βασανίσης με πολύ. Εισήλθον εις αυτόν τον άνθρωπον, διότι είχε κλέψει τον γείτονά του και είχεν αποκτείνει τον εκείνου κληρονόμον.

Ο Άγιος Χαραλάμπης επετίμησε το δαιμόνιον και απήλλαξεν εξ αυτού τον ταλαίπωρον άνθρωπον.

Πάλιν ο αυτοκράτωρ πίεζε τον Άγιον να αναστήση κάποιον προσφάτως θανόντα, ον αυτός διά των θεοπειθών του δεήσεων ανέστησε προς δόξαν του Κυρίου μας, του «θαυμαστού εν τοις Αγίοις Αυτού»[28]. Πολλοί τότε επίστευσαν εις τον Χριστόν εκτός του επάρχου Κρίσπου, αποκαλέσαντος τον Άγιον μάγον και αιτησαμένου παρά του αυτοκράτορος τον θάνατον αυτού.

Μετ' ολίγον εξήτησαν εκ του Αγίου να θυσιάση εις τα είδωλα και αυτού αρνησαμένου τον παρέδωκαν εις νέα μαρτύρια. Διετάχθησαν οι δήμιοι θλάσαι την του Μάρτυρος σιαγόνα και πυρί παραδούναι τον πρόσωπον αυτού μετά της ιεροπρεπούς γενειάδος. Το πυρ, όμως, θαυμαστώ τω τρόπω, ουκ υπήκουσεν εις αυτούς και αι φλόγες ανεπηδήσαν και εστράφησαν προς τους δημίους.

Ο αυτοκράτωρ και ο Κρίσπος εξωργίσθησαν και εβλασφήμουν τον Θεόν. Τότε έγινε σεισμός και οι δύο τους ευρέθησαν κρεμάμενοι εις τον αέρα. Αμφότεροι τότε παρεκάλουν τον Άγιον να συγχωρήση αυτούς και να έλθη αρωγός των. Ελθούσα την στιγμήν εκείνην η θυγάτηρ του αυτοκράτορος Γαλήνη καθικέτευσε τον Άγιον να λυπηθή τους πταίσαντας εις αυτόν. Απευθυνομένη είτα προς τον πατέρα της, τον προέτρεψε να πιστεύση εις τον Θεόν του Χαραλάμπους. Ο Άγιος προσευξάμενος θερμώς κατεβίβασε τους αιωρουμένους απίστους, οι οποίοι ηλευθέρωσαν τον Άγιον. Η Γαλήνη είχεν αγνήν ψυχήν και καλήν προαίρεσιν, δι' αυτό και επίστευσεν εις τον Χριστόν.

Μεθ' ημέρας τριάκοντα αύθις ο αυτοκράτωρ εκάλεσε τον Άγιον και τον προσέταξε να θυσιάση εις τα είδωλα, αλλ' ως ήτο προφανές ο Άγιος ηρνήσατο μετά βδελυγμίας εκτελέσαι την προσταγήν. Ο αυτοκράτωρ λησμονήσας την προτέραν ευεργεσίαν του Αγίου διέταξε να φορέσουν χαλινόν εις τον Άγιον και να τον περιφέρουν ανά τας ρύμας της πόλεως προς εμπαιγμόν. Εις μάτην η Γαλήνη παρεκάλει τον πατέρα της να σταματήσει αυτό το διάβημα και να πιστεύση εις τον Χριστόν, διά να σώση την ψυχήν του. Αυτός παρέμενε ανένδοτος και προσέταξε και εκείνην να θυσιάση εις τα είδωλα. Η Γαλήνη του υποσχέθηκε, ότι θα πραγματοποιήση το πρόσταγμά του. Εις τον ναόν των ειδώλων όπου την ωδήγησαν, με στεντόρεια φωνή η Γαλήνη απευθυνομένη εις τα είδωλα είπε:

-Εάν είσθε θεοί, γνωρίζετε την γνώμην μου!

Τότε όλα τα ειδωλικά αγάλματα έπεσαν εκ των βάθρων αυτών και συνετρίβησαν. Την ιδίαν νύκτα ο αυτοκράτωρ διά τεχνιτών ανεστήλωσε τα αγάλματα και την επομένην πρωίαν προσεκάλεσεν αύθις την Γαλήνην να ιδή τους θεούς οι οποίοι ανεστήθησαν. Όταν αυτή είδε τα αγάλματα εις τα βάθρα των είπε:

- Εκ νεκρών ανέστητε ως νεκροί θα καταποντισθήτε!

Και αύθις τα αγάλματα κατέρρευσαν.

Θεωρών ο αυτοκράτωρ υπεύθυνον διά τα συμβάντα τον Άγιον Χαραλάμπη, τον ωδήγησεν εις οίκον πόρνης γυναικός διά να προσβάλη την ηθικήν του υπόστασιν. Ευθύς ως ο Άγιος εισήλθεν εις αυτόν ήψατο ενός ξυλίνου στύλου και αυτός πάραυτα εβλάστησεν. Η πόρνη ερχομένη εις επίγνωσιν εκ του θαύματος απήτησε την αποχώρησιν εκ του οίκου αυτής του Αγίου, διότι ουκ ελογίζετο εαυτήν αξίαν δέξασθαι εν αυτώ Άγιον του Θεού, του ευσπλάγχχνου και πανοικτίρμονος. Την επομένην ημέραν αύτη εσύναξε τους γείτονας αυτής και άπαντες επίστευσαν εις Χριστόν.

Η εξάπλωσις της φήμης του Αγίου Χαραλάμπους και δι' αυτού των θαυμάτων η προσέλκυσις εις Χριστόν πλήθους ειδωλολατρών ηνάγκασε τον αυτοκράτορα να διατάξη τον αποκεφαλισμόν του Αγίου. Οδηγουμένου αυτού εις τον τόπον της εκτελέσεως της θανατικής ποινής και θερμώς αυτού προσευχομένου είδον Αγγέλους και τον Κύριον να ερωτά τον Άγιον τι δώρον θα ήθελε διά την μαρτυρικήν του ένστασιν και ομολογίαν.

Ο Άγιος Χαραλάμης απεκρίθη ότι το μέγιστον δώρον είναι η εμφανής παρουσία Του εις τας βασάνους. Τον παρεκάλεσε να δίδη την ευλογίαν Του εις όλους όσοι τον επικαλούνται, να ειρηνεύη τον κόσμον, να θεραπεύη τας ασθενείας του, να έρχεται αρωγός εις τας στενώσεις και τα ποικίλα βιοτικά προβλήματα. Ο Κύριος του το υπεσχέθη. Τότε ο Άγιος Χαραλάμης παρέδωκε την ψυχήν του, πριν προλάβει ο δήμιος να τον αποκεφαλίση. Η Γαλήνη διέσωσε το χαριτόβρυτον λείψανόν του, το απέθεσεν εντός χρυσού κιβωτίου και μετά μύρων και αρωμάτων το ενεταφίασεν.

Ο Άγιος Χαραλάμης εις όλην την πολυκύμαντον μαρτυρικήν του πορείαν απήντα εις τους τυράννους ότι δι' εκείνον «το ζην Χριστός και το αποθανείν κέρδος»[29] και ότι κάθε βάσανος διά τον Χριστόν είναι ασήμαντος έμπροσθεν της μελλούσης δόξης, αυτής που περιμένει τους Μάρτυρας της πίστεως. «Ουκ άξια τα παθήματα του νυν καιρού προς την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι εις ημάς»[30].

Επικαλούμενος την άνωθεν βοήθειαν ο Άγιος Χαραλάμης εξήλθε νικητής, «εξήλθε νικών και ίνα νικήση»[31], και εδέξατο τον αμαράντινον της δόξης στέφανον, διά να συνευφραίνεται αιωνίως ενώπιον του αγωνοθέτου και στεφοδότου, του γλυκυτάτου μας Ιησού.

[28] Ψαλμ. 67, 36

[29] Φιλιπ. α΄ 21

[30] Ρωμ. η΄ 18

[31] Αποκ. στ΄ 2